

11. SINIF TARİH DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SENARYOLARINA YÖNELİK SORU ÖRNEKLERİ

Senaryolar, okul genelinde yapılacak ortak sınavlara yönelik oluşturulabilecek farklı yazılı örneklerini ifade eder. Genel Müdürlüğümüzce eğitim kurumu sınıf/alan zümrelerine örnek oluşturması açısından konu soru dağılım tablosunda verilen örnek senaryolarda yer alan kazanımlardan bazılarına yönelik soru örnekleri hazırlanmıştır.

Okul genelinde uygulanacak ortak sınavlar, eğitim kurumu sınıf/alan zümreleri tarafından ilan edilen konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

1. dönem konu soru dağılım tablolarına ulaşmak için karekodu okutunuz.

Soru çözümlerine ulaşmak için karekodu okutunuz.

Not: Soru örneklerinin kazanımları, öğretmenlerimizin kazanım ve soruları eşleştirmesi için verilmiş; bilgilendirme amaçlıdır. Yapılacak olan yazılı sınavlarda bu kazanım ifadelerine sınav kâğıtlarında yer verilmeyecektir.

Kazanım: 11.1.2. XVII. yüzyılda değişen siyasi rekabet içerisinde Osmanlı Devleti'nin izlediği politikaları açıklar.

1. Zıtvatorok Antlaşması (1606) ile Osmanlılar, Macaristan'da durumunu korumuş hatta Eğri ve Kaniye adlarında iki yeni beylerbeylik oluşturmuştur. Fakat Osmanlılar; eski Macaristan Krallığı'ndan, Habsburglarda kalan yerler üzerindeki iddialarından ve bunun için ödenen yıllık 30 bin altın vergiden vazgeçmiştir. Bu durum Osmanlılar için Habsburglar karşısında açık bir gerilemeyi ifade etmiştir. Osmanlı padişahının, rakibini "Caesar" ünvanıyla kendisiyle eşit bir hükümdar olarak tanıması ve antlaşmayı yirmi yıl için imzalaması, Osmanlı Devleti'nin artık Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'ndeki büyük iddialarından vazgeçtiğini göstermiştir. Uzun savaş yılları Osmanlı Devleti'nin Habsburglar karşısında askerî zaafalarını ortaya çıkarmıştır. Yeni harp teknolojisini kullanan Avusturya askeri karşısında eski usul ile savaşan tımarlı sipahilerin yetersizliği ortaya çıkmıştır.

Buna göre Osmanlı Devleti'nin siyasi, ekonomik ve askerî alanda yaşamaya başladığı gerileme durumunun diğer Avrupalı devletler tarafından nasıl değerlendirildiği söylenebilir? Açıklayınız.

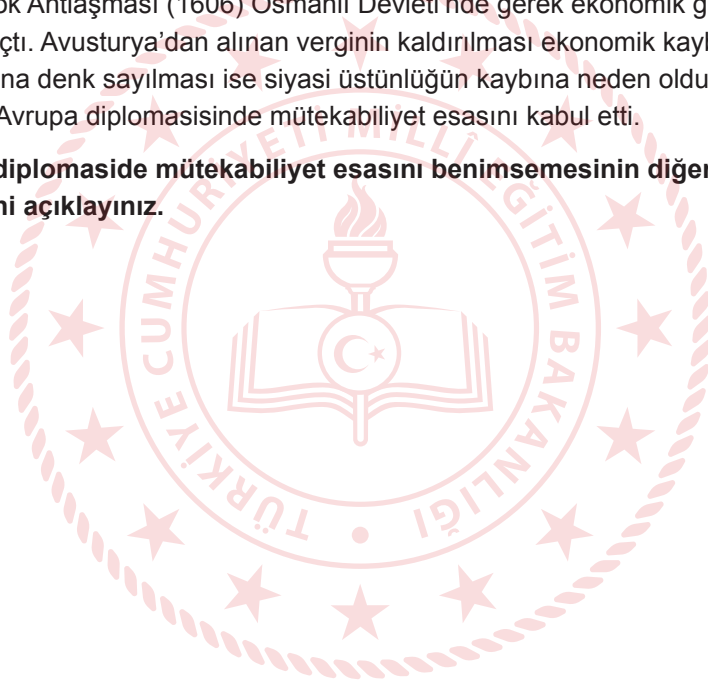

Kazanım: 11.1.2. XVII. yüzyılda değişen siyasi rekabet içerisinde Osmanlı Devleti'nin izlediği politikaları açıklar.

2. **Tanım:** Mütekabiliyet “Bana ne yaparsan karşılığında onu görürsün.” ilkesine dayanan bir kavramdır. Karşılıklılık ilkesi olarak da ifade edebileceğimiz bu kavram tarihsel süreçte uluslararası ilişkilerde benimsenmiş bir esastır. Adalet Bakanlığının Hukuk Sözlüğüne göre Mütekabiliyet esası şöyle tanımlanmıştır: “Bir devletin, başka bir devletin vatandaşlarına uyguladığı hukuki veya fiili bir davranış biçimine karşılık diğer devletin de aynı şekilde davranması.” Mütekabiliyet devletlerin eşitliği prensibine dayanmaktadır.

Durum: Avusturya ile süren uzun savaşlar, iki buçuk asırdan beri Balkanlar ve Orta Avrupa'yı hedefleyen Osmanlıların bundan sonra uygulayacağı politikaları da belirledi. Uzun savaşlar sonucunda Avusturya ile imzalanan Zitvatorok Antlaşması (1606) Osmanlı Devleti'nde gerek ekonomik gerekse siyasi açıdan önemli kayıplara yol açtı. Avusturya'dan alınan verginin kaldırılması ekonomik kayba, Avusturya arşidükünün Osmanlı padişahına denk sayılması ise siyasi üstünlüğün kaybına neden oldu. Yine bu antlaşma ile Osmanlı Devleti artık Avrupa diplomasisinde mütekabiliyet esasını kabul etti.

Osmanlı Devleti'nin diplomaside mütekabiliyet esasını benimsemesinin diğer devletlerle olan ilişkilerini nasıl etkilediğini açıklayınız.

Kazanım: 11.1.3. Denizcilik faaliyetlerinin içdenizlerden okyanuslara taşınmasının dünya siyasetine ve ticaretine etkilerini analiz eder.

3. İngiliz Doğu Hindistan Şirketi, İngiliz tüccarlar tarafından 1600'de kuruldu. İngiliz kralının da desteklediği bu şirketin amacı Portekiz ve İspanya'nın tekelinde bulunan Uzak Doğu ve Hindistan baharat ticaretinden pay almaktı. Bu şirket aynı zamanda askerî güce de sahip olup Kızıldeniz, Basra Körfezi ve Japonya'ya seferler düzenlemiştir. Zamanla dünyanın en büyük ticaret organizasyonlarından biri olan bu şirket, İngiliz sömürgeciliğinin Asya'daki temsilcisi hâline gelmiştir.

Hollanda Doğu Hindistan Şirketi ise 1602'de kuruldu. Bu şirkete Hollanda hükûmeti tarafından Ümit Burnu ile Macellan Boğazı arasında kalan bölgede ticaret yapma hakkı tanındı. Şirket; askerî amaçlı birlikler bulundurmak, gerektiğinde Hollanda adına savaş açmak, kaleler inşa etmek ve Asya'daki mahallî hükümdarlarla antlaşmalar imzalamak gibi bağımsız bir devletin sahip olduğu yetkilerle donatılmıştı.

Bu metinde sözü edilen şirketlerin dünya ticaretinde ve sömürgecilikte İngiltere ve Hollanda'ya ne gibi avantajlar sağladığını açıklayınız.

Kazanım: 11.1.4. 1700-1774 yılları arasındaki süreçte Osmanlı Devleti'nin diğer devletlerle yürüttüğü rekabeti ve bu rekabette uyguladığı stratejileri analiz eder.

4. Osmanlı Devleti 1736-1739 Savaşları sonrasında imzalanan Belgrad Antlaşmalarıyla Avusturya ve Rusya'ya siyasi üstünlüğünü kabul ettirmiştir. Belgrad Antlaşmalarının ardından Rusya, Avusturya ile arasındaki ittifakı yenilediğini bildirmiştir. Osmanlı Devleti de Rusya'nın bu hamlesine İsveç ile bir antlaşma yaparak cevap vermiştir.

Buna göre Rusya-Avusturya ittifakının kurulması Osmanlı Devleti'ni nasıl etkilemiştir? Açıklayınız.

Kazanım: 11.1.4. 1700-1774 yılları arasındaki süreçte Osmanlı Devleti'nin diğer devletlerle yürüttüğü rekabeti ve bu rekabette uyguladığı stratejileri analiz eder.

5. Küçük Kaynarca Antlaşması'nın (1774) maddelerinden bazıları şunlardır:

- Kırım'a bağımsızlık verilecek ve Kırım hanları sadece dinî bakımdan Osmanlı halifesine bağlı olacaktı.
- Rusya, Karadeniz ve Akdeniz'deki Türk sularında serbest ticaret yapabilecek ve Fransa ile İngiltere'ye tanınan kapitülasyonlardan yararlanacaktı.
- Rusya, Balkanlarda istediği yerde konsolosluk açabilecek ve İstanbul'da daimî elçi bulundurabilecekti.
- Osmanlı Devleti Rusya'ya savaş tazminatı ödeyecekti.
- Kabartay arazisi, Azak Kalesi ve çevresi Ruslara verilecek; iki devlet arasındaki sınır, Bug Nehri olacaktı.

Yukarıda yer alan Küçük Kaynarca Antlaşması maddelerini Osmanlı Devleti açısından yorumlayınız.

11. SINIF 1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU VE ÖRNEK SENARYOLAR

Konu soru dağılım tablosu, öğretim programında yer alan konu ve kazanımlarla ortak sınavlardaki soru dağılımlarının gösterildiği tabloyu ifade eder. Konu soru dağılım tabloları, sınavların kapsam geçerliğinin artırılması ve öğrencilerin sınavlara daha bilinçli hazırlanması için her sınavda hangi konu/kazanımdan kaç soru sorulacağı'nın önceden öğrencilere bildirildiği tablolardır. Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ne göre konu soru dağılım tabloları öğretim yılı başında her sınav için il sınıf/alan zümreleri ve Ölçme ve Değerlendirme Merkezi Müdürlüğü ile birlikte oluşturulacak, ardından öğrencilerle paylaşılacaktır. Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak il sınıf/alan zümrelerine yardımcı olmak üzere örnek konu soru dağılım tabloları hazırlanmıştır.

11. Sınıf Tarih Dersi Konu Soru Dağılım Tablosu

Öğrenme Alanı	Kazanımlar	1. Sınav		
		İl/İlçe Genelinde Yapılacak Ortak Sınav	Okul Genelinde Yapılacak Ortak Sınav	
			1. Senaryo	2. Senaryo
DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)	11.1.1. 1595-1700 yılları arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir.	5	1	
	11.1.2. XVII. yüzyılda değişen siyasi rekabet içerisinde Osmanlı Devleti'nin izlediği politikaları açıklar.	5	1	1
	11.1.3. Denizcilik faaliyetlerinin iç denizlerden okyanuslara taşınmasının dünya siyasetine ve ticaretine etkilerini analiz eder.	5	1	2
	11.1.4. 1700-1774 yılları arasındaki süreçte Osmanlı Devleti'nin diğer devletlerle yürüttüğü rekabeti ve bu rekabette uyguladığı stratejileri analiz eder.	5	2	2

- İl/İlçe genelinde yapılacak ortak sınavlarda çoktan seçmeli sorular üzerinden, 20 soru göz önünde bulundurularak planlama yapılmıştır.
- Okul genelinde yapılacak sınavlarda açık uçlu sorular sorulacağı göz önünde bulundurularak örnek senaryolar tabloda gösterilmiştir.

1. SINAV

TARİH 11

Senaryolar, okul genelinde yapılacak ortak sınavlara yönelik oluşturulabilecek farklı yazılı örneklerini ifade eder. Genel Müdürlüğümüzce il sınıf/alan zümrelerine örnek oluşturması açısından konu soru dağılım tablosunda verilen örnek senaryolara uygun yazılı kâğıdı örnekleri hazırlanmıştır. İl sınıf/alan zümreleri de verilen örnek senaryoları inceleyerek kendileri benzer tablolar hazırlayıp öğretmenlerin kullanımına sunacaklardır. Örnek senaryolardaki soruların sayı ve kurgularındaki fark, sorularda ölçülen bilişsel düzeylere göre şekillendirilmiştir.

Bilişsel düzey, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin bilişsel alanda ulaşacağı hedef davranışların basitten karmaşığa olacak şekilde sıralanmasıyla tanımlanan düzeylerdir.

Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; ders içeriğinde öğretilen içeriğe benzer şekilde tanımlanmasını, gösterilmesini, bulunmasını, örneklendirilmesini, listelenmesini, basit bir şekilde yorumlanmasını vb. içerir.

Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; öğretilen içeriğin yeni durumlar veya günlük yaşam durumları çerçevesinde kullanılmasını, ilişkilendirilmesini, çözümlenmesini, karşılaştırılmasını, çıkarım yapılmasını, değerlendirilmesini, yeni bakış açılarının sunulmasını vb. içerir.

Okul genelinde uygulanacak ortak sınavlar, il/alan zümreleri tarafından ilan edilen konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

Konu soru dağılım tablolarında soru dağılımları verilen örnek senaryoların her biri, örnek yazılı kâğıdı olacak şekilde verilmiştir.

Örnek Senaryo 1	
Soru Sayısı	Ölçülen Bilişsel Düzey
4 soru	Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular Senaryo 1'deki 1, 2, 4 ve 5. sorular
1 soru	Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular Senaryo 1'deki 3. soru

1. SINAV

TARİH 11

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

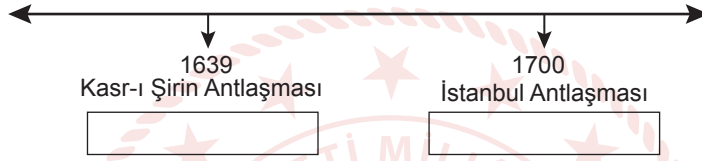
Numarası:

SENARYO 1

Kazanım: 11.1.1. 1595-1700 yılları arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir.

Başlıca siyasi gelişmeler olarak Haçova Muharebesi (1596), Zitvatorok Antlaşması (1606), Kasr-ı Şirin Antlaşması (1639), Girit'in Fethi (1669), Bucaş Antlaşması (1672), Bahçesaray Antlaşması (1681), II. Viyana Kuşatması (1683), Karlofça Antlaşması (1699) ve İstanbul Antlaşması (1700) verilir.

1. Aşağıdaki tarih şeridinde Osmanlı Devleti'nin imzalamış olduğu antlaşmalardan ikisi verilmiştir. Bu antlaşmaların hangi devletlerle imzalandığını ilgili kutuya yazınız.

Kazanım: 11.1.2. XVII. yüzyılda değişen siyasi rekabet içerisinde Osmanlı Devleti'nin izlediği politikaları açıklar.

2. XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti ve Avusturya arasında yapılan Zitvatorok Antlaşması ile Avusturya'nın her yıl Osmanlı Devleti'ne ödemek zorunda olduğu yıllık vergi kaldırıldı.

Bu durum Osmanlı Devleti'nin hangi alanda kayıp yaşamasına sebep olmuştur?

SENARYO 1

Kazanım: 11.1.3. Denizcilik faaliyetlerinin iç denizlerden okyanuslara taşınmasının dünya siyasetine ve ticaretine etkilerini analiz eder.

b) Osmanlı Devleti'nin Akdeniz ve Karadeniz hâkimiyetinin zayıflamasının sebepleri üzerinde durulur. Bu bağlamda Osmanlı denizciliğinde kadirgadan kalyona geçişe değinilir.

3. Osmanlı denizcilik tarihinde gemiciliğin gelişimi üç ayrı dönemde olmuştur. Bunlardan ilki Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan XVII. yüzyılın ikinci yarısına kadar devam eden kürekli gemiler (çektiri veya kadirga) dönemi, ikincisi XIX. yüzyılın ortalarına kadar devam eden yelkenli gemiler (kalyon) dönemi, üçüncüsü de Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine kadar süren buharlı gemiler dönemidir.

Buna göre gemicilikte yaşanan gelişmelerin, Osmanlı donanmasını nasıl etkilediğini açıklayınız.

Kazanım: 11.1.4. 1700-1774 yılları arasındaki süreçte Osmanlı Devleti'nin diğer devletlerle yürüttüğü rekabeti ve bu rekabette uyguladığı stratejileri analiz eder.

4. XVII. yüzyıl sonlarında Osmanlı Devleti o döneme kadar kaybettiği toprakları geri alamayacağını anlayınca savunma politikasına ağırlık verdi. Avrupa'ya karşı kendini üstün görme tutumunu değiştirdi. Avrupa'daki gelişmeleri daha yakından izlemeye başladı. Avrupalı devletlerin kendi aralarındaki çıkar çatışmalarından yararlanmak istedi. Bu politika doğrultusunda Osmanlı Devleti zaman zaman Avrupalı devletlere birtakım ticari imtiyazlar tanıdı veya var olan imtiyazları genişletti.

Osmanlı Devleti'nin Avrupalı devletlere karşı izlediği bu siyaset ile hedeflemiş olduğu amaçlardan birini yazınız.

1. SINAV

TARİH 11

SENARYO 1

Kazanım: 11.1.4. 1700-1774 yılları arasındaki süreçte Osmanlı Devleti'nin diğer devletlerle yürüttüğü rekabeti ve bu rekabette uyguladığı stratejileri analiz eder.

a) Başlıca siyasi gelişmeler olarak Prut Antlaşması (1711), Pasarofça Antlaşması (1718), Patrona Halil İsyanı (1730), Belgrad Antlaşması (1739), Kapitülasyonların sürekli hale gelmesi (1740), Çeşme Baskını (1770) ve Küçük Kaynarca Antlaşması (1774) verilir.

5. Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyılda mücadele ettiği Avrupalı devletlerden birinin adını yazınız.

Örnek Senaryo 2	
Soru Sayısı	Ölçülen Bilişsel Düzey
3 soru	Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular Senaryo 2'deki 3, 4 ve 5. sorular
2 soru	Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular Senaryo 2'deki 1 ve 2. sorular

1. SINAV

TARİH 11

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 2

Kazanım: 11.1.2. XVII. yüzyılda değişen siyasi rekabet içerisinde Osmanlı Devleti'nin izlediği politikaları açıklar.

ç) Öğrencilerin, II. Viyana kuşatması nedeniyle kurulan Kutsal İttifak'ın etkilerini ve Karlofça Antlaşması'nın tarihsel önemini açıklamaları sağlanır.

1. Karlofça Antlaşması pek çok açıdan Osmanlı Devleti için önemli yenilikler ve ilkler taşımaktadır. Buna göre Karlofça ile Osmanlılar ilk kez müzakere ederek bir antlaşma imzaladılar. Daha önceki antlaşmalarda şartları Osmanlılar belirliyor, karşı taraf ise kabul ediyordu. Karlofça Antlaşması'nda Osmanlı Devleti, tarihinde ilk kez bir antlaşma için arabulucu kullanmak zorunda kaldı. Karlofça Antlaşması'nın en önemli sonuçlarından biri de Macaristan'daki Türk hâkimiyetinin, Temeşvar hariç, sona ermesidir.

Buna göre Karlofça Antlaşması'nın Osmanlı Devleti'nin siyasi durumunu nasıl etkilediğini açıklayınız.

Kazanım: 11.1.3. Denizcilik faaliyetlerinin iç denizlerden okyanuslara taşınmasının dünya siyasetine ve ticaretine etkilerini analiz eder.

a) Öğrencilerin, Avrupalı güçlerin değişen denizcilik stratejilerini, küresel (askerî ve ekonomik) faaliyetlerini ve uyguladıkları sömürgeciliğin etkilerini analiz etmeleri sağlanır.

2. Avrupalı devletler, Atlas Okyanusu'ndaki güçlü gelgit akıntıları ve rüzgârlar nedeniyle kadirgalarla ne ticaret ne de savaş yapabiliyordu. XV. yüzyıl sonlarından itibaren okyanus gemiciliği gelişti ve XVI. yüzyıl sonundan itibaren Avrupalı devletler yelkenli gemilere geçerek kalyonları birer top bataryasına dönüştürdü. Böylece deniz savaşları yeni bir nitelik kazandı.

Gemicilikte yaşanan bu gelişmelerin dünya ticaretine etkisi nedir? Açıklayınız.

SENARYO 2

Kazanım: 11.1.3. Denizcilik faaliyetlerinin iç denizlerden okyanuslara taşınmasının dünya siyasetine ve ticaretine etkilerini analiz eder.

a) Öğrencilerin, Avrupalı güçlerin değişen denizcilik stratejilerini, küresel (askerî ve ekonomik) faaliyetlerini ve uyguladıkları sömürgeciliğin etkilerini analiz etmeleri sağlanır.

3. Coğrafi Keşifler sonucunda yeni kıtalar ve ticaret alanları keşfedildi. Ticaret sahası iç denizlerden okyanuslara taşındı. Sömürgecilik faaliyetleri hız kazandı. Sömürgecilikte İspanya ve Portekiz gibi ülkeler ön plana çıktı. Bu ülkeler dünyanın değişik bölgelerinde sömürge toprakları elde ettiler. Bu bölgelerin yer altı ve yer üstü kaynaklarını ellerine geçirdiler. Özellikle değerli madenlerini Avrupa'ya taşıdılar.

Buna göre sömürgecilik faaliyetlerinin Avrupa devletlerinde ortaya çıkardığı sonuçlardan birini yazınız.

Kazanım: 11.1.4. 1700-1774 yılları arasındaki süreçte Osmanlı Devleti'nin diğer devletlerle yürüttüğü rekabeti ve bu rekabette uyguladığı stratejileri analiz eder.

4. XVII. yüzyıl sonlarında Osmanlı Devleti o döneme kadar kaybettiği toprakları geri alamayacağını anlayınca savunma politikasına ağırlık verdi. Avrupa'ya karşı kendini üstün görme tutumunu değiştirdi. Avrupa'daki gelişmeleri daha yakından izlemeye başladı. Avrupalı devletlerin kendi aralarındaki çıkar çatışmalarından yararlanmak istedi. Bu politika doğrultusunda Osmanlı Devleti zaman zaman Avrupalı devletlere birtakım ticari imtiyazlar tanıdı veya var olan imtiyazları genişletti.

Osmanlı Devleti'nin Avrupalı devletlere karşı izlediği bu siyaset ile hedeflemiş olduğu amaçlardan birini yazınız.

1. SINAV

TARİH 11

SENARYO 2

Kazanım: 11.1.4. 1700-1774 yılları arasındaki süreçte Osmanlı Devleti'nin diğer devletlerle yürüttüğü rekabeti ve bu rekabette uyguladığı stratejileri analiz eder.

a) Başlıca siyasi gelişmeler olarak Prut Antlaşması (1711), Pasarofça Antlaşması (1718), Patrona Halil İsyanı (1730), Belgrad Antlaşması (1739), Kapitülasyonların sürekli hale gelmesi (1740), Çeşme Baskını (1770) ve Küçük Kaynarca Antlaşması (1774) verilir.

5. Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyılda mücadele ettiği Avrupalı devletlerden ikisinin adını yazınız.

